

"ותבוא אליו היונה לעת ערב והנה עלה זית רף בפיה" (ח, יא)

כותב רש"י: "אומר אני שזכר היה" שאל הגאון רבי אייזל חריף: מנין לו לרש"י שהייתה זו יונה ממין זכר? והוא מתרץ: יום שלם עפה היונה ועלה זית מוחזק היטב בפיה הסגור, וכיוון שתשעה קבים של שיחה נטלו הנשים (קידושין מט, ב), מוכרח להיות שיונה זו ממין זכר הייתה, רק כך ייתכן שיום שלם לא פצתה את פיה...

במחשבה תחילה

אנקודל'ה

"וירד ה' לראות את העיר ואת המגדל, אשר בנו" (יא, ה)
אומר רש"י: שבאמת הקב"ה אינו צריך "לרדת" ולראות, אך הדבר ללמד את הדיינים, שלעולם לא ידונו עד שיראו. ולכאורה, הרי בפסוק א' פירש רש"י, שעיקר חטאם היה שבנו מגדל כדי להילחם בקב"ה, ואם כן, מובן אמנם מדוע ירד ה' לראות "את המגדל", אך מדוע ירד גם לראות "את העיר", הרי הבעיה והחטא נעוצים במגדל, ולא בעיר? אלא, שהכלל הוא שכדי לבחון תופעה מסוימת, לא די לראות את הנקודה לבדה, אלא תמיד יש להתבונן גם בהקשר הכולל, הרחב יותר. ולכן, יש להתבונן ולבחון לא רק "את המגדל" עצמו, אלא במבט רחב "את העיר ואת המגדל" - מהו הרקע הכללי של העיר שסביב המגדל, מה יש באנשיה שמעוניינים לבנות את המגדל וכו'. ועל משקל זה מפרשים את המימרא במס' אבות, "הוי דן את כל האדם לכף זכות" - הרי לכאורה צריך לומר "הוי דן כל אדם", ולא "את כל האדם"? אלא שכדי לדון אדם, יש לבחון את כולו, את כל מניעיו ובעיותיו, את הרקע שבו גדל וכו', וכך אפשר לדונו לכף זכות.

הרב יוסף פרדס

"קנים תעשה את התיבה" (ו, יד)

הקב"ה ציווה לנח לבנות בתיבה קנים, ולא להסתפק באולם אחד גדול, כי התורה מרמזת לנו לדורות את הדרך הנכונה לקיים את מצות הכנסת אורחים, שצריך להשתדל שלכל אחד תהיה את הפרטיות הנצרכת. והדברים קל וחומר, ומה עבור החיות והבהמות נצטווה נח לבנות מדור נפרד לכל אחד, על אחת כמה וכמה בשעה שמכניסים אורחים שהם בני אדם, צריכים לתת לכל אחד ואחד את הפרטיות שלו, כדי שירגיש כאילו הוא בביתו.

וללוי אמר

"נח איש צדיק תמים היה בדרתיו" (ו, ט)

מפרש החתם סופר זצ"ל, נח היה גם 'איש' - הוא לא התבודד כמו חנוך שהגיע לדרגת מלאך, אלא היה 'בדורותיו' - מעורב בין בני דורו, ואף ניסה להחזירם בתשובה על ידי בניית התיבה (אם כי לא הוכיחם, כדאית א במדרש). ובזכות המעורבות עם בני דורו נבחר להמשיך את קיומו של העולם לאחר המבול.

חתם סופר

"ויצא יצוא ושוב עד יבשת המים מעל הארץ" (ח, ז)

התפארת שלמה מביא פירוש על הפסוק שהתורה מדברת ליהודים שימהרו לעשות תשובה כי המשוח מגיע, "ויצא יצוא" - מי שיצא מהדת, 'ושוב' - שיחזור מהר בתשובה 'יבשתי' אותיות "תשבי" - 'עד יבשת המים מעל הארץ' - עד שהמשיח יגיע.

תפארת שלמה

"אלה תולדת נח" (ו, ט)

מפרש רש"י: "למדך שעקר תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים". לא די להם לתולדותיהם של צדיקים, לאותם המתהדרים בייחוסם אל הצדיקים, אלא עליהם להרבות גם בעשיית מעשים טובים כאבותיהם.

רבי ישראל ממודז'יץ

"ולעבר ילד שני בנים שם האחד פלג כי בימיו נפלגה הארץ ושם אחיו יקטן" (י, כה)

ביאר הרה"ק רבי יעקב יצחק מלובלין זי"ע, שעל 'פלג' כתוב הסבר לשמו, ואילו על 'יקטן' אחיו אין כל הסבר בתורה למה נקרא בשם זה. והסיבה לכך היא מפני ששם המורה על פילוג דורש הסבר, אבל אין שום צורך להסביר שם המורה על ענוה וקטנות.

דעת זקנים

הגיליון לזכות ולבריאות אדונינו מורינו
ורבנו ר' ישכר דוב בן מרים שליט"א

רש"י שואל מדוע כאן נאמר לנח רק תואר צדיק ולא נאמר 'צדיק תמים' כפי האמור בתחילת הפרשה? הכתב סופר זצ"ל מסביר זאת על פי דברי האבן עזרא, שהתואר 'צדיק' מורה על מעשים טובים, והתואר 'תמים' מורה על מידות טובות וטוהר הלב. היות והדבר שכיח שיש אדם שנראה כצדיק כלפי חוץ אבל אין תוכו כבדו, ואינו תמים בלבו ובמידותיו, לכן העידה התורה על נח שהיה צדיק ותמים. תארים אלה נצרכים רק כשאומרים שבחו של אדם לפני אחרים. אבל כשהקב"ה, היודע מחשבות לב האדם, מדבר לנח עצמו אין לו צורך לומר שהוא תמים, שהרי ברור שהוא יודע מה בלבו של נח.

כתב סופר

אזיס ווארט

"צהר תעשה לתבה" (ו, טז)

מביא רש"י שיש אומרים שהיה חלון וי"א שהיה אבן טוב. ובתחילת הפרשה מביא גם רש"י על המילה "בדרתיו" שיש דורשין אותו לשבח ויש דורשין אותו לגנאי ואפשר לומר ששתי המחלוקות הנה הם אותו מחלוקת, זה שטוען שהיה חלון סובר כזה שדורש לשבח, כי היות והיה צדיק, וניצל בזכות עצמו, וכדאי לראות במפלת שונאיו, ולמי שדרש שזה אבן טוב, סובר כזה שדורש לגנאי, ואם כן אינו כדאי לראות במפלתם, כמו שכתב רש"י על הפסוק אל תביט אחריו, שאינך כראי לראות במפלת שונאיו.

ילקוט האורים

ובהמשך לווארט הנ"ל ראיתי עוד ווארט:

"ויפתח נח את חלון התבה אשר עשה" (ח, ו)

לכאורה קשה, לפי זה שאמר על צהר תעשה לתבה שהוא אבן טוב, נמצא שלא היה בכלל חלון, אז איזה חלון נח פתח? אלא י"ל שנח עשה את החלון בלא צווי, ולכן ניחא מה שכתבה תורה "אשר עשה" שנראה כמיותר, אבל בזה משמענו התורה שאת החלון הזה עשה נח על דעת עצמו.

אמרי שפר

"צא מן התיבה אתה ואשתך ובניך וגו'" (ח, טז)

אמר פעם המגיד ממעזריטש זי"ע, בפסוק הזה נרמז לנח שהוא כעת אביו של העולם החדש, ומן הראוי שלא ימשיך להתנהג כפי שהתנהג לפני המבול שאז דאג רק לאשתו ובניו. 'צא מן התיבה' - דהיינו, צא ממושגך המוגבלים והסגורים, כי מעתה אתה מחויב לדאוג לכל העולם. המגיד ממעזריטש

הבעל שם טוב דרש פסוק זה, שצריך האדם להאיר ולהצהיר את תיבות התפילה שלו. מעשה באדם אחד שבא אל הסבא קדישא רבי ישראל מרוזין, והתאונן לפניו שרצה לזכות לרוח הקדש ונזהר לשם כך במשך ארבעים יום מלדבר דברים בטלים, אך לשווא. ברוזין היתה ההנהגה בדרך מלכות ובחצר עמדו סוסים אבירים ומרכבות פאר. התפלא האיש על הרחבות והעושר ופליאתו העמיקה כשראה את הצדיק מתכונן לנסוע לטייל עם סוסיו ולפני שעלה על המרכבה, טפח על גבו של אחד הסוסים. שאל האיש את הצדיק: "איזו עבודה היא ללטף את הסוס?" השיב לו הצדיק: "סוס זה חשוב מאוד הוא, שהרי עברו עליו יותר מארבעים יום בלי לדבר דברים בטלים".

"בוא אתה וכל ביתך אל התיבה כי אתך ראיתי צדיק לפני" (ז, א)

לפי פשט הכתוב, נח ניצל מן המבול בזכות צדקותו, אך חז"ל אומרים בסנהדרין שמן הדין היה ראוי שלא יינצל, אלא שחנן אותו הקב"ה והצילו, ולכאורה הרי הכתוב מעיד על צדקתו, ומדוע נזקק ל"חנינה" זו? אחד התשובות הידועות לשאלה זו היא שנח אכן היה צדיק תמים, אך חסרונו היה בכך שלא דאג לאנשי דורו כדרך שעשה אברהם בעניין אנשי סדום שהתחנן להצילם למרות רשעותם. ומשום דרכו זו של נח, המנוגדת לאחת התכליות המרכזיות של בריאת האדם, לדאוג לזולתו, ראוי היה לפי מידת הדין שלא יינצל מגורל אנשי דורו, ולכן הוזקק ל"חנינה" כדי להינצל. ובהמשך לכך אפשר לתרץ שאלה ידועה אחרת, והיא, מדוע הוצרכו נח ומשפחתו לסבול בתיבה שנה שלמה, וכי נבצר חלילה מהקב"ה להחריב את העולם בפחות זמן, ולא להביא על נח ומשפחתו סבל ממושך? אלא שהתשובה לכך היא, שהתיבה לא שימשה רק ככלי מילוט מהמבול, אלא גם כאמצעי תיקון, לרפא את חסרונו האמור של נח (אי הדאגה המספקת לזולת); תיקון זה הגיע על ידי שבהיותו בתיבה, הוזקק נח במשך שנה שלמה לטפל בבעלי החיים, לדאוג לצרכיהם, לבדוק את טבעו וצרכיו של כל אחד מהם. על ידי דאגה בלתי פוסקת זו השתנה טבעו לדאוג יותר לזולתו, וניתן היה להתחיל עולם חדש המושתת על נח ובניו ועל מידת החסד שהשתרשה בהם.

ספרים